

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Notatka z XIV posiedzenia Podkomitetu (grupy roboczej) ds. Wielkopolski Wschodniej działającego w ramach Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 (dalej: KM FEW)

– 9 czerwca 2026 r. –

XIV posiedzenie Podkomitetu (grupy roboczej) ds. Wielkopolski Wschodniej (dalej: Podkomitet) odbyło się 9 czerwca 2026 r. (w godzinach 10:00-13:30) w Sali Bankietowej Factoria przy ul. Zakładowej 14 w Koninie. Spotkanie przebiegło zgodnie z następującym porządkiem obrad:

Powitanie.

Mowa powitalna przewodniczącego delegacji z Łużyc.

Wielkopolska Wschodnia w procesie sprawiedliwej transformacji.

Przedstawienie Przeglądu wdrażania Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Wielkopolski Wschodniej w 2025 roku.

Przedstawienie sytuacji regionu Łużyc w kontekście sprawiedliwej transformacji (wyzwania, sukcesy, projekty).

Miasto w transformacji – perspektywa miasta Turku.

Miasto w transformacji – perspektywa miasta Konina.

Miasto w transformacji – perspektywa miasta Guben.

Technologia odnawialnych źródeł energii na Łużycach.

Pytania i wolne wnioski.

Zakończenie posiedzenia.

W posiedzeniu uczestniczyli następujący członkowie Podkomitetu:

Maciej Sytek – Prezes Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie (Członek KM FEW),
Przewodniczący Podkomitetu

Romuald Antosik – Burmistrz Miasta Turku

Zbigniew Bachta - Wielkopolski Związek Pracodawców Lewiatan

Krzysztof Borkowicz – Koordynator Obszaru Instytucji Pośredniczącej w ARR (Zastępca Członka KM FEW)

Agnieszka Iwińska – Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Michał Kurzawski – Zastępca Dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej UMWW w Poznaniu (Zastępca Członka KM FEW)

Piotr Maciejewski – Burmistrz Miasta i Gminy Ślesin

Alicja Messerschmidt - Przewodnicząca Międzyzakładowego Związku Zawodowego Pracowników Inżynieryjno-Technicznych „KADRA” przy PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A.

Artur Miętkiewicz – Wójt Gminy Łądek

Andrzej Nowak – Wójt Gminy Kramsk

Krzysztof Pietruszewski – Fundacja Instytut Zielonej Przyszłości (Zastępca Członka KM FEW)

Artur Zimny – Rektor Akademii Nauk Stosowanych w Koninie

Grażyna Żabierek - Przewodnicząca Międzyzakładowego Związku Zawodowego Pracowników Zmianowych w ZE PAK S.A..

Gościnnie w spotkaniu brała udział delegacja z regionu Łużyc, który objęty jest wsparciem Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (dalej: FST). Tworzyli ją:

Jana Handrischeck – Okręg Sprewa - Neisse

Constance Huras – Agencja Zatrudnienia Cottbus

Heiko Jahn – Region Gospodarczy Łużyc

Justyna Klimczak - Skryvanek

Anita Nowak – Skryvanek

Sebastian Sammt – Region Gospodarczy Łużyc

Thorsten Spillmann – Instytut Fraunhofera ds. Infrastruktury Energetycznej i Geotechnologii (IEG)

Sven Tischer – Kancelaria Państwowa Brandenburgia Przedstawiciel z Lausitz.

W posiedzeniu udział wzięli ponadto (w charakterze obserwatorów):

Rafał Duchniewski – Urząd Miejski w Koninie

Paweł Jacaszek – w zastępstwie za Wójta Gminy Brudzew Cezarego Krasowskiego

Władysław Karski – Wicestarosta Powiatu Tureckiego, w zastępstwie za Starostę Powiatu Tureckiego – Jana Smaka (członka Podkomitetu)

Marek Maślak – Międzyzakładowy Związek Zawodowy Pracowników Inżynieryjno-Technicznych „KADRA” przy PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A.

Katarzyna Rejniak – Urząd Miejski w Koninie

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Tomasz Szydłowski – Inspektor w Departamencie Zarządzania Środowiskiem i Klimatu

UMWW, w zastępstwie za Michała Rejewskiego

Radosław Wietrzykowski – w zastępstwie za Wójta Gminy Wierzbinek Pawła

Szczepankiewicza

Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. w Koninie (dalej: ARR), odpowiedzialną za organizację posiedzenia, poza ww. dwoma członkami Podkomitetu, reprezentowali: Edyta Kasprzak-Škvrna, Dominika Dziewiątka, Martyna Prus, Barbara Wanot, Weronika Wróbel oraz Wiktoria Wygocka.

Głównym przedmiotem XIV posiedzenia Podkomitetu była wymiana doświadczeń na temat sprawiedliwej transformacji między dwoma obszarami węglowymi, tj. Wielkopolską Wschodnią oraz Łużycami, w tym podsumowanie trzeciego roku wdrażania FST w obu regionach.

Posiedzenie grupy roboczej otworzył Maciej Sytek – Przewodniczący Podkomitetu, który powitał delegację z regionu Łużyc oraz wspomniał, że obszar Wielkopolski Wschodniej na początku swojej drogi transformacyjnej czerpał dobre praktyki właśnie od kolegów z obszaru Brandenburgii. Następnie głos zabrał, Heiko Jahn, który podkreślił, że ich region stoi przed bardzo podobnym wyzwaniem co Wielkopolska Wschodnia. Zazaczył, że to wyzwanie zbliża się ku końcowi a region Łużyc inwestuje w nowoczesne technologie, co nie jest łatwym kierunkiem.

W pierwszej części posiedzenia, Maciej Sytek, przedstawił proces sprawiedliwej transformacji na obszarze Wielkopolski Wschodniej, tj. najważniejsze dane dotyczące regionu oraz zmiany, jakie zaszły w ostatnich latach, m.in. znaczący wzrost mocy odnawialnych źródeł energii oraz spadek emisji dwutlenku węgla z około 11,1 mln ton w 2017 r. do 2,9 mln ton w 2024 roku.

Zaprezentowano cele środowiskowe regionu, obejmujące osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2040 roku, całkowite odejście od wydobycia i wykorzystania węgla w energetyce i ciepłownictwie, rozwój odnawialnych źródeł energii, poprawę efektywności energetycznej oraz produkcję i eksport zielonego wodoru. Wskazano również na konieczność ograniczenia emisji gazów cieplarnianych zgodnie z założeniami polityki klimatycznej.

Wyjaśniono, że sprawiedliwa transformacja ma na celu nie tylko ograniczenie negatywnych skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych związanych z odchodzeniem od paliw kopalnych, ale także stworzenie warunków do rozwoju nowych miejsc pracy, innowacyjnej gospodarki i poprawy jakości życia mieszkańców regionu. Dodatkowo

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

przedstawiono podział środków FST na wybrane regiony węglowe w Polsce, z których Wielkopolska Wschodnia otrzymała blisko 398 mln euro na realizację wybranych projektów. Następnym punktem spotkania było podsumowanie wdrażania FST w Wielkopolsce Wschodniej w 2025 roku, którego dokonał Koordynator obszaru Instytucji Pośredniczącej ARR – Krzysztof Borkowicz. Podczas prezentacji poruszył on kwestię stanu przygotowania kryteriów wyboru projektów dla działań wyodrębnionych w ramach Priorytetu 10 FEW, wskazując, że znacząca część kryteriów była przyjęta w ubiegłych latach, a w roku 2025 zostały przyjęte kryteria dla dwóch typów projektów oraz dokonana została aktualizacja kryteriów dla jednego typu projektu przyjętego we wcześniejszych latach. Dodatkowo poinformowano, że na rok 2026 planowane jest przyjęcie kryteriów do jeszcze jednego typu projektu. Przybliżył on także dane na temat naborów ogłoszonych w 2025 roku w ramach Priorytetu 10 FEW – łącznie ogłoszono 6 naborów, a przeznaczona na nie kwota dofinansowania z FST wynosiła 134 mln zł. Następnie przybliżone zostały projekty kluczowe dla subregionu, które przez okres wdrażania FST w Wielkopolsce Wschodniej zostały wybrane do wsparcia, łącznie 7 realizowanych projektów o łącznej wartości dofinansowania ze środków FST 444,5 mln zł oraz wspomniano o 8 projekcie strategicznym, nad którym prowadzone są prace, tj. budowie Centrum Sprawiedliwej Transformacji. Projekt ten ma stanowić pewnego rodzaju gwarancję na kontynuację działań w zakresie sprawiedliwej transformacji Wielkopolski Wschodniej bez względu na to, czy fundusz ten będzie miał swoją kontynuację w kolejnej perspektywie. Ma być to infrastruktura, która będzie dawała przestrzeń dla miejsca spotkań, pracy oraz realizacji projektów. W dalszej części prezentacji podsumowano wszystkie rozstrzygnięte nabory przeprowadzone w trybie konkurencyjnym od 2023 roku. Łącznie w okresie od początku wdrażania FST wybrano do wsparcia 392 projekty w ramach 23 naborów, o łącznej kwocie wsparcia 1 079,3 mld zł. Wśród wszystkich przeprowadzonych naborów warto wspomnieć o naborze dla sektora MŚP, gdzie w ramach 6 naborów wybrano 252 projekty na kwotę dofinansowania 307,8 mln zł, w tym 229 wspartych przedsiębiorstw na kwotę 280,7 mln zł. Drugim bardzo ważnym działaniem, które cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem, było wsparcie w zakresie odnawialnych źródeł energii, czyli tzw. projekty parasolowe. 26 realizowanych projektów w 30 gminach Wielkopolski Wschodniej, obejmujących łącznie 6 tysięcy gospodarstw domowych. W dalszej części przybliżono nabory planowane na rok 2026; łącznie 4 nabory, w tym jeden na działanie 10.5, który dotyczy II etapu projektu transportowego. Pierwszy etap swoim zakresem obejmował

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Miasto Konin oraz Miasto Koło, natomiast drugi etap będzie uzupełniać wsparciem kolejne stolice powiatowe, czyli Miasto Turek oraz Miasto Słupcę, gdzie będą powstawały nowe węzły przesiadkowe w celu poprawy powiązań komunikacyjnych między największymi ośrodkami Wielkopolski Wschodniej. Pozostałe nabory w 2026 roku dotyczą odbudowy zasobów wodnych (co jest wynikiem odstąpienia od realizacji projektu strategicznego, który miał obejmować właśnie ten „obszar”), wsparcia infrastruktury, ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych oraz wsparcia potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego. III kwartał 2026 roku ma obejmować rewizję środków, czyli podsumowanie niewykorzystanych do tej pory środków oraz oszczędności, które powstały w wyniku realizacji projektów i podjęciu decyzji na co przeznaczyć te środki. Podsumowując, poinformowano, że wykorzystanie alokacji FST jest obecnie na poziomie 89% alokacji. Krzysztof Borkowicz podczas swojej wypowiedzi wspomniał również o wskaźniku podpisanych umów, który wynosi 74,1% poziomu wykorzystania alokacji oraz przypomniał o konieczności sprawnego rozliczania projektów, które jest niezbędne do osiągnięcia wskaźników związanych z certyfikacją środków. Wspomniano również o posiedzeniach Podkomitetu ds. Wielkopolski Wschodniej, które odbyły się w 2025 roku oraz o działalności informacyjno-promocyjnej w obszarze Sprawiedliwej Transformacji, czy współpracy międzynarodowej jaka prowadzona jest w ramach IP. Na koniec prezentacji, przybliżono zagrożenia i wyzwania dotyczące wdrażania FST, odnosząc się m.in. do ryzyka związanego z zaprzestaniem wdrażania FST w Wielkopolsce Wschodniej po 2029 roku. Następnie głos zabrał Zastępca Dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej UMWW w Poznaniu – Michał Kurzawski, który poinformował, że w czerwcu bieżącego roku mają zostać przedstawione, przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, założenia Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego, który wskaże przyszłość FST w kolejnej perspektywie.

W kolejnej części posiedzenia Pan Sebastian Sammt przedstawił sytuację regionu Łużyc w kontekście sprawiedliwej transformacji, który obejmuje tereny położone w krajach związkowych Brandenburgia i Saksonia. Region ten przez wiele lat opierał swoją gospodarkę na wydobywaniu i spalaniu węgla brunatnego, dlatego jego transformacja wiąże się z koniecznością przebudowy gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy.

Zaprezentowano podstawowe informacje o regionie, jego strukturze administracyjnej oraz skutkach wieloletniej działalności górnictwa odkrywkowego. Omówiono niemiecki program wsparcia transformacji, realizowany na podstawie ustawy o wzmocnieniu strukturalnym

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

regionów pogórnich. Do 2038 roku na transformację regionów węglowych w Niemczech przeznaczono około 40 mld euro, z czego ponad 10 mld euro trafi do Łużyc. Środki te finansują rozwój infrastruktury, nauki, ochrony środowiska, usług publicznych oraz inwestycje wspierające rozwój gospodarczy regionu. Głównymi celami programu są tworzenie nowych miejsc pracy, utrzymanie zatrudnienia oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Łużyc. Przedstawiono również działalność spółki Wirtschaftsregion Lausitz GmbH, która koordynuje proces transformacji oraz współpracuje z administracją publiczną, przedsiębiorstwami, uczelniami i organizacjami społecznymi. Proces planowania odbywa się w ramach grup roboczych zajmujących się m.in. gospodarką, innowacjami, transportem, rozwojem obszarów wiejskich oraz kulturą i turystyką. Znaczną część prezentacji poświęcono przykładom realizowanych inwestycji. Do najważniejszych należą budowa Uniwersytetu Medycznego Łużyc Carl Thiem w Chociebużu (Cottbus), rozwój Łużyckiego Parku Naukowego (Lausitz Science Park), tworzenie nowoczesnych centrów badawczo-rozwojowych, rozwój technologii wodorowych i infrastruktury dla transportu wodorowego, a także projekty wspierające innowacje, cyfryzację i współpracę nauki z przemysłem. Przedstawiono również inwestycje służące rozwojowi przedsiębiorczości, przestrzeni coworkingowych oraz rewitalizacji terenów poprzemysłowych. Na zakończenie zwrócono uwagę, że transformacja regionu nie ogranicza się jedynie do zmian gospodarczych. Ważnym elementem są również projekty społeczne i kulturalne, wspierające aktywność mieszkańców, zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz rozwój lokalnych społeczności. Dzięki kompleksowemu podejściu Łużyce mają stać się nowoczesnym regionem opartym na innowacjach, nauce, zrównoważonym rozwoju oraz nowych technologiach.

Kolejną ważną częścią spotkania były wypowiedzi przedstawicieli lokalnych samorządów, mających istotne znaczenie dla transformacji Wielkopolski Wschodniej, którzy przedstawili ten proces z różnych punktów widzenia. W pierwszej kolejności głos zabrał przedstawiciel Miasta Turku, a następnie Miasta Konina, którzy ukazali sprawiedliwą transformację. Podczas pierwszej prezentacji Burmistrz Miasta Turku – Romuald Antosik – przybliżył swoje doświadczenia odnoszące się do transformacji energetycznej w Turku – mieście, w którym proces zmian zaczął się dużo wcześniej (wskutek zakończenia działalności elektrowni „Adamów” w grudniu 2017 roku i zamknięcia odkrywkę „Adamów” w 2021 roku) i został przeprowadzony bez wsparcia unijnego. Podczas prezentacji przybliżył on informacje na temat zagrożeń i wyzwań, z którymi musiało się zmierzyć miasto: likwidacja kilku tysięcy

miejsz pracy w wyniku zamknięcia największego zakładu pracy, brak dostaw ciepła (elektrownia dostarczała ciepło do 85% mieszkańców) i zmniejszenie wpływów do budżetu miasta, podkreślając przy tym, że w Turku kluczowa dla transformacji była przedsiębiorczość mieszkańców (wykorzystanie ich potencjału, pomysłowości) i determinacja – to dzięki nim osiągnięto sukces. Ponadto przedstawił on podejmowane i planowane do realizacji działania, których celem jest przeobrażenie Turku z miasta przemysłowego w miasto otwarte na ludzi (mieszkańców). Wymieniono m.in. inwestycję w:

ekologię – wykonanie odwiertów geotermalnych, uruchomienie geociepłowni oraz wykorzystania wód geotermalnych do celów uzdrowiskowych (balneologicznych) i rekreacyjno-turystycznych, modernizacja oczyszczalni ścieków, termomodernizacja bloków w całym mieście, montaż instalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych w indywidualnych gospodarstwach domowych, realizowanie programu dopłat do wymiany pieców na niskoemisyjne;

rozwój infrastruktury – m.in. uruchomienie nowej ciepłowni, budowa elektrowni gazowo-parowej (na terenie dawnej elektrowni „Adamów”), budowa i remont ulic wraz z wymianą oświetlenia na lampy w technologii LED, modernizacja rynku miejskiego;

rozwój mieszkalnictwa – m.in. budowa nowych mieszkań komunalnych;

sport, rekreację, edukację – m.in. rewitalizacja parku, modernizacja kina, budowa skateparku, utworzenie wodnego placu zabaw, budowy i przebudowy placów zabaw oraz utworzenie siłowni fitness na pływalni krytej oraz 6 siłowni plenerowych,

kulturę – m.in. przebudowa dawnej księgarni na nową salę muzealną, remont miejskiego domu kultury,

integrację mieszkańców – m.in. reaktywacja Dni Turku, biegi Europa Turek, urodziny Miasta, rajdy piesze i rowerowe,

sprawy społeczne – m.in. wsparcie mieszkańców poprzez bezpłatną wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego, program Turkowska Karta Mieszkańca, aktywizacja seniorów poprzez klub senior plus i klub promyk.

Podczas drugiej prezentacji Sekretarz Miasta Konina – Rafał Duchniewski – przybliżył strategię rozwoju miasta Konina oraz działania podejmowane w ramach transformacji energetycznej i sprawiedliwej transformacji Wielkopolski Wschodniej. Podkreślono, że Strategia Rozwoju Konina jest zgodna z Celami Zrównoważonego Rozwoju ONZ i zakłada równoczesny rozwój gospodarczy, społeczny oraz środowiskowy. Wskazano, że

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

transformacja energetyczna jest jednym z najważniejszych kierunków rozwoju miasta, mającym na celu poprawę jakości życia mieszkańców, zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko. Przedstawiono główne założenia strategii miasta, które obejmują rozwój innowacyjnej gospodarki, wspieranie przedsiębiorczości, aktywizację mieszkańców oraz budowanie społeczeństwa obywatelskiego. Zwrócono uwagę, że Konin stawia na rozwój nowoczesnych technologii, współpracę z sektorem nauki oraz realizację projektów badawczych, które mają wspierać proces transformacji regionu. Ważnym elementem strategii jest również poprawa jakości przestrzeni miejskiej, rozwój terenów zielonych oraz działania sprzyjające ochronie klimatu i środowiska naturalnego. Znaczną część prezentacji poświęcono projektom realizowanym przy wsparciu funduszy krajowych i europejskich. Omówiono m.in. projekt Partnerskiej Inicjatywy Miast, którego celem jest wymiana doświadczeń między samorządami oraz opracowanie nowoczesnego systemu zarządzania energią w mieście. Zaprezentowano także projekt REFORMERS realizowany w ramach programu Horyzont Europa, który zakłada stworzenie rozwiązań umożliwiających rozwój lokalnych systemów energetycznych opartych na odnawialnych źródłach energii oraz zwiększenie samowystarczalności energetycznej regionu. Przedstawiono też projekt PLAN HEAT dotyczący opracowania lokalnych planów zaopatrzenia miasta w ciepło oraz projekt LIFE AFTER COAL PL, którego celem jest wdrażanie Strategii Neutralności Klimatycznej Wielkopolski Wschodniej do 2040 roku. W ramach tego przedsięwzięcia prowadzone są działania edukacyjne, doradcze oraz wspierające mieszkańców i przedsiębiorców w poprawie efektywności energetycznej oraz ograniczaniu emisji dwutlenku węgla. W dalszej części prezentacji zaprezentowano najważniejsze inwestycje realizowane w Koninie. Należą do nich:

- kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej i budynków komunalnych,
- rozwój odnawialnych źródeł energii dla mieszkańców,
- budowa farmy fotowoltaicznej oraz budowa ciepłowni geotermalnej.

Inwestycje te mają na celu zmniejszenie zużycia energii, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie udziału energii odnawialnej oraz obniżenie kosztów eksploatacji budynków. Szczególną uwagę zwrócono na wykorzystanie energii geotermalnej jako lokalnego, odnawialnego źródła ciepła, które znacząco przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa energetycznego miasta. Omówiono także działania związane z rozwojem

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

nowoczesnego transportu publicznego. Projekt obejmuje zakup autobusów wodorowych, budowę stacji tankowania wodoru, rozwój systemu informacji pasażerskiej, budowę węzłów przesiadkowych oraz rozbudowę infrastruktury pieszo-rowerowej. Inwestycje te mają ograniczyć emisję spalin oraz zwiększyć atrakcyjność transportu zbiorowego w całym subregionie konińskim. W prezentacji podkreślono również znaczenie rozwoju kapitału ludzkiego (przedstawiono projekt dotyczący transformacji kształcenia zawodowego, którego celem jest podnoszenie kwalifikacji uczniów i nauczycieli, doposażenie pracowni szkolnych oraz lepsze przygotowanie młodzieży do pracy w nowoczesnej gospodarce, szczególnie w sektorach związanych z odnawialnymi źródłami energii i nowymi technologiami). Zaprezentowano także działalność Klastra Energii „Zielona Energia Konin”, który integruje miejskie spółki i instytucje w celu wspólnego zarządzania produkcją oraz wykorzystaniem energii odnawialnej, poprawy bezpieczeństwa energetycznego oraz dalszego rozwoju niskoemisyjnej gospodarki.

W dalszej części głos zabrał Heiko Jahn – z Regionu Gospodarczego Łużyce, który zaprezentował perspektywę miasta Guben jako przykład miasta w transformacji. Guben wraz z polskim Gubinem tworzy transgraniczne Euromiasto, które dzięki swojemu położeniu odgrywa istotną rolę we współpracy gospodarczej między Niemcami i Polską. Zaprezentowano podstawowe dane dotyczące obu miast, ich potencjału gospodarczego oraz największych przedsiębiorstw działających w regionie. Podkreślono, że Guben jest miejscem lokalizacji wielu znaczących zakładów przemysłowych oraz atrakcyjnym obszarem dla nowych inwestycji krajowych i zagranicznych. Szczególną uwagę poświęcono rozwojowi terenów inwestycyjnych, takich jak strefy przemysłowe Guben Süd oraz Deulowitz. Omówiono ich nowoczesne wyposażenie w infrastrukturę techniczną, dostęp do sieci drogowej i kolejowej oraz możliwość dalszej rozbudowy. Wskazano, że rozwój tych obszarów ma sprzyjać napływowi nowych przedsiębiorstw, tworzeniu miejsc pracy oraz zwiększeniu konkurencyjności całego regionu. Przedstawiono również najważniejsze projekty realizowane w ramach transformacji Łużyc, obejmujące rozbudowę terenów przemysłowych, rozwój infrastruktury komunalnej, budowę nowego przedszkola oraz wdrażanie nowoczesnych i ekologicznych systemów ciepłowniczych. Jednym z kluczowych przedsięwzięć jest utworzenie Carbon LabFactory Lausitz – centrum badawczo-rozwojowego, którego zadaniem będzie prowadzenie badań nad nowoczesnymi materiałami i technologiami wspierającymi gospodarkę niskoemisyjną. Inwestycja ta ma wzmocnić

współpracę nauki z przemysłem oraz przyczynić się do rozwoju innowacyjnych gałęzi gospodarki. Znaczną część prezentacji poświęcono transformacji systemu ciepłowniczego miasta. Przedstawiono historię zaopatrzenia Guben w ciepło – od wykorzystania węgla, przez gaz ziemny, aż po plany wdrażania odnawialnych źródeł energii. Najwięcej uwagi poświęcono możliwości wykorzystania energii geotermalnej jako przyszłościowego źródła ciepła dla mieszkańców i przemysłu. Omówiono prowadzone badania geologiczne, analizę istniejących odwiertów oraz pomiary sejsmiczne mające określić potencjał głębokiej geotermii w regionie. Zaprezentowano również dwa możliwe rozwiązania technologiczne wykorzystania energii geotermalnej oraz wskazano ich zalety, ograniczenia i potencjalne koszty realizacji. Projekty te są wspierane ze środków programu STARK, którego celem jest wspieranie regionów odchodzących od gospodarki opartej na węglu. W prezentacji podkreślono, że sprawiedliwa transformacja Guben nie ogranicza się wyłącznie do zmian w sektorze energetycznym. Równie ważne jest rozwijanie nowoczesnego przemysłu, wspieranie innowacji, poprawa jakości infrastruktury oraz tworzenie atrakcyjnych warunków do życia i prowadzenia działalności gospodarczej. Realizowane inwestycje mają przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności miasta, poprawy jakości życia mieszkańców oraz budowy nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy, nowych technologiach i zrównoważonym rozwoju. Dzięki kompleksowemu podejściu Guben ma szansę stać się jednym z najważniejszych ośrodków rozwoju gospodarczego i technologicznego w regionie Łużyc, jednocześnie skutecznie realizując założenia sprawiedliwej transformacji i polityki klimatycznej.

W ostatniej części posiedzenia uwagę poświęcono tematyce technologii odnawialnych źródeł energii na Łużycach, którą przybliżył Doktor Thorsten Spillmann z Instytutu Fraunhofera ds. Infrastruktury Energetycznej i Geotechnologii (IEG). Podczas prezentacji przedstawiono działalność Instytutu Fraunhofera ds. Infrastruktur Energetycznych i Geotermii (Fraunhofer IEG), który jest jedną z jednostek badawczych największej niemieckiej organizacji zajmującej się badaniami stosowanymi – Fraunhofer-Gesellschaft. Instytut prowadzi prace naukowo-badawcze ukierunkowane na rozwój nowoczesnych technologii energetycznych oraz wspiera transformację systemów energetycznych w kierunku neutralności klimatycznej.

Zaprezentowano strukturę organizacji, skalę jej działalności oraz najważniejsze obszary badawcze obejmujące m.in. technologie wodorowe, geotermię, efektywność energetyczną, gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz rozwój inteligentnych systemów energetycznych. Podkreślono, że Fraunhofer IEG został utworzony w odpowiedzi na wyzwania związane z

odchodzeniem od gospodarki opartej na węglu i wspiera regiony przechodzące proces transformacji energetycznej. Instytut posiada kilka oddziałów zlokalizowanych w niemieckich regionach pogórnicznych, dzięki czemu może prowadzić badania bezpośrednio w miejscach, gdzie zachodzą największe zmiany gospodarcze i energetyczne. Jego działalność koncentruje się na tworzeniu praktycznych rozwiązań, które mogą być wdrażane przez samorządy, przedsiębiorstwa oraz operatorów infrastruktury energetycznej. Przedstawiono główne kierunki badań prowadzonych przez instytut. Obejmują one projektowanie zintegrowanych systemów energetycznych, rozwój sieci ciepłowniczych nowej generacji, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, magazynowanie energii oraz zastosowanie geotermii jako stabilnego źródła ciepła. Omówiono również badania nad inteligentnym zarządzaniem sieciami energetycznymi, integracją różnych sektorów gospodarki oraz wykorzystaniem podziemnych struktur geologicznych do magazynowania energii i dwutlenku węgla. Dużą rolę odgrywają także prace nad technologiami wychwytywania i wykorzystania CO₂ (CCS i CCU), które mogą wspierać ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Znaczną część prezentacji poświęcono przykładom realizowanych projektów badawczych. Zaprezentowano program „Grüne Wärme Lausitz”, którego celem jest opracowanie strategii dekarbonizacji systemów ciepłowniczych w regionie Łużyc. W ramach projektu analizowane są możliwości rozbudowy sieci ciepłowniczych, wykorzystania ciepła odpadowego z przemysłu oraz wdrażania odnawialnych źródeł energii. Przedstawiono również projekt związany z rozwojem geotermii w Nadrenii, obejmujący badania sejsmiczne i ocenę potencjału wykorzystania energii geotermalnej do produkcji ciepła dla miast i przedsiębiorstw. Omówiono także projekty dotyczące gospodarki wodorowej. Zaprezentowano analizę przyszłej infrastruktury transportu wodoru w Niemczech, obejmującą różne sposoby jego dystrybucji – za pomocą rurociągów, kolei czy transportu wodnego. Przedstawiono również projekt IntegrH₂ate, którego celem jest zwiększenie efektywności elektrolizerów poprzez wykorzystanie ciepła odpadowego oraz tlenu powstającego podczas produkcji wodoru. Dzięki temu możliwe jest lepsze wykorzystanie energii oraz zwiększenie efektywności całego procesu produkcyjnego. W prezentacji zaprezentowano także międzynarodowy projekt Eastern Lights, dotyczący wychwytywania, transportu i geologicznego magazynowania dwutlenku węgla w Europie Środkowo-Wschodniej. Projekt zakłada opracowanie technologii umożliwiających ograniczenie emisji CO₂ poprzez jego bezpieczne składowanie w strukturach geologicznych oraz stworzenie podstaw przyszłego systemu CCUS w tej części Europy. Podkreślono

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

znaczenie współpracy międzynarodowej w zakresie badań naukowych i wdrażania nowoczesnych technologii wspierających transformację energetyczną.

Na zakończenie podkreślono, że działalność Instytutu Fraunhofera IEG stanowi ważny element transformacji energetycznej w Niemczech. Instytut łączy badania naukowe z praktycznym wdrażaniem nowych technologii, wspierając rozwój odnawialnych źródeł energii, dekarbonizację ciepłownictwa, rozwój gospodarki wodorowej oraz poprawę efektywności energetycznej. Dzięki współpracy z samorządami, przedsiębiorstwami i uczelniami wypracowywane rozwiązania mają realny wpływ na rozwój nowoczesnych, niskoemisyjnych systemów energetycznych oraz wspierają sprawiedliwą transformację regionów odchodzących od wykorzystania paliw kopalnych.

Na zakończenie XIV posiedzenia Podkomitetu, Pan Prezes Maciej Sytek podziękował wszystkim za obecność i aktywny udział w spotkaniu.

Notatkę przygotował:

Sekretariat Podkomitetu (grupy roboczej) ds. Wielkopolski Wschodniej

Notatkę podpisał:

Maciej Sytek, Przewodniczący Podkomitetu (grupy roboczej) ds. Wielkopolski Wschodniej działającego w ramach Komitetu Monitorującego Program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027